

Vallende noten veroorzaken geen echte schade

Boomambassadeur Jan P. Mauritz noemt zijn inspiratieboom
Juglans nigra een 'superboom'

Welke boom verdient de eretitel Inspiratieboom 2018? Groenbeheerders en landschapsarchitecten, hoe vaak hebben ze niet een favoriete, maar ondergewaardeerde boom? In de aanloop naar de Boom Innovatie Dag in oktober 2018 zullen zij als boomambassadeurs een pleidooi houden voor *hun boom* in de vakbladen Boomzorg en Boom in Business. Boomambassadeur Jan P. Mauritz VRT is tevens hofschrjver van vakblad Boomzorg. Hij onthult zijn inspiratieboom: *Juglans nigra* (zwarte noot). 'Deze Amerikaan is groot, maar heeft een transparante kroon, is gezond en heeft een grote sierwaarde: het ideale sieraad voor de openbare ruimte.'

Auteur: Santi Raats



INSPIRATIEBOOM

schijnen er noten aan de boom. Voor de productie is de vroeg vruchtzettende walnoot *Juglans regia* geselecteerd. Bekend is het productieras *Juglans regia* 'Coenen', die na zo'n zeven jaar noten met een zeer goede smaak geeft en bestoven wordt door een andere walnoot, zoals 'Broadview'. Naast 'Broadview' en 'Coenen' is ook 'Buccaneer' een goed productieras. Deze noten worden geproduceerd op grote walnootplantages in Italië, in het Rhône-dal en in de Verenigde Staten, op een manier zoals we hier in Nederland kersen plukken. Dat vind ik prachtig.'

'Als inspiratieboom draag ik *Juglans nigra* voor, die van oorsprong voorkomt in de gemengde loofhoutbossen langs de Atlantische Oceaan in Amerika. Als je deze een keer hebt gezien, vergeet je hem nooit meer. Hij is zo groot en lichtdoorlatend tegelijk, dat je hem vanaf grote afstand altijd zult herkennen. Het zijn echt superbomen, die veel te weinig worden gebruikt. Beheerders zijn, geheel ten onrechte, bang voor claims in verband met vallende noten.'

Kenmerken

Mauritz praat voor de vuist weg, zoals over elke willekeurige boom of plant, want alle sortimentskennis ligt opgeslagen in zijn bovenkamer. Daar komt geen Google aan te pas. Hij houdt zich nadrukkelijk aan een samenvattende uitleg, want anders is hij naar eigen zeggen aan het praten tot morgenvroeg. *Juglans nigra* kenmerkt zich door een doorgaande stam; in het feuilleton in Boomzorg noem ik dat altijd een *central leader* of doorgaande stam. Hij kan heel groot worden: in zijn natuurlijk verspreidingsgebied meer dan 60 meter hoog. In Europa staan de grootste; in het Parc de la Tête d'Or in Lyon staat een exemplaar van meer dan 30 meter hoog, en in het Wilhelma Volkspark in Stuttgart staat een jopper van maar liefst 40 meter hoog. In Nederland wordt de zwarte noot ca. 18 tot 20 meter hoog. Zoals alle noten heeft *J. nigra* een fraai samengesteld blad, een tot wel 60 cm lange centrale bladsteel, zeven tot elf bladjuken en een topblad dat vaak ontbreekt. Wat nu zo bijzonder is, is dat de kroon *altijd* transparant en lichtdoorlatend blijft. Bij *Juglans nigra* 'Laciniata' is het blad ook nog eens mooi ingesneden, waardoor de breed piramidale kroon nog transparanter wordt. Maar 'Laciniata' wordt lang niet zo groot als de soort, slechts 10-12 meter hoog. Door de openheid van *Juglans nigra* krijgt onderbeplanting in plantsoenen, op begraafplaatsen, op andere plekken in de openbare ruimte en in tuinen wel schaduw, maar wordt het niet weg gedrukt. De lange bladeren zorgen voor allerlei lichtbeweging-



Een boom met noten, dat is nu typisch een keuze van Jan P. Mauritz, de sortimentskenner die nooit een blad voor de mond neemt en kleurrijk schrijft in zijn Boomzorg-feuilleton. 'Ik heb altijd wat met noten gehad', verklaart Mauritz. 'We hadden vroeger vrucht dragers in onze tuin, zoals appels, peren en ook noten. Daar heb ik goede herinneringen aan. Binnen de vrucht dragende bomen is *Juglans* mijn favoriete geslacht. Om zijn verschijningsvorm, maar ook om het gebruik. Na een aantal jaren ver-

Jan P. Mauritz: 'Ik heb altijd al wat met noten gehad.'



Langs de gehele Diependaalselaan in Hilversum staan grote *Juglans nigra*. De gemeente heeft nog nooit claims gehad door vallende noten. Foto: Jan Schuilenburg (groenbeheer gemeente Hilversum).

gen in de kroon en op de grond. Dit resulteert in een prachtig lichtspel wanneer het waait. Diepgegroefde wiebertjesachtige ruitjespatronen kenmerken de stamschors, ook een schitterende bijdrage aan de sierwaarde. *Juglans nigra* behoort tot de klasse van de *Amentiflorae*, de katjesdragers, waarbij de mannelijke katjes 5 tot 10 cm lang zijn en de vrouwelijke bloemen alleen staan of met twee tot vier bijeen in korte eindstandige aren.

Introductie

Mauritz is altijd geïntrigeerd door de geschiedenis en door het feit dat de zoektocht van de rijken van weleer naar exclusiviteit op het gebied van sortiment heeft geleid tot onze huidige groene soortenrijkdom. 'Bijzonder interessant vind ik dat *Juglans nigra* in 1629 is geïntroduceerd door John Tradescant, *the King's Gardener*. Dat was niet zomaar een tuinman.' Mauritz vertelt glunderend een verhaal over deze man, de 'oppertuinman van de koning': 'De parken rondom de kastelen en landhuizen van de koninklijke familie waren gigantisch. Zij spendeerden daar kapitalen aan.' 'King's Gardener Tradescant was de beheerder

van al die parken in geheel Groot-Brittannië, een belangrijke jongen dus! Deze grootmeester heeft heel veel voor de botanie betekend. Hij reisde voortdurend de wereld over op zoek naar bijzondere en nieuwe soorten. Zo nam hij ook *Juglans nigra* mee naar Europa.'

'Het hout van *Juglans nigra* heeft een opvallende structuur en wordt onder andere gebruikt voor de kolven van duurdere jachtgeweren. Om de exclusiviteit ervan te schetsen: een geweer met een eiken of esdoornhouten kolf kost duizend euro, een geweer met een notenhouten kolf zo'n drieduizend euro. Vroeger werd ook wortelfineer van *Juglans nigra* toegepast op kasten en kabinetten. Het hout is bewerkelijk en makkelijk in plakjes af te zagen.'

Toepassing

De zwarte noot wordt groot. Dat maakt hem volgens Mauritz des te geschikter voor de openbare ruimte. 'Het is een blikvanger, die op alle grondsoorten kan staan, hoewel hij het beste staat in een warme, voedingsrijke bodem. Ziektes kent hij niet of nauwelijks hier in Europa. Het is dus een pro-

bleemloze grote boom!' In de gemeente Hilversum, waar Mauritz geruime tijd afdelingshoofd Beheer Openbare Ruimte en boombeheerder was, staat langs de Diependaalselaan een rij *Juglans nigra*. Deze weg is de verbinding tussen de A27 en Aalsmeer. De bomen zijn daar zijn zo'n 14 tot 16 meter hoog. 'Zij zijn door de Hilversummer plantsoenmeester Jan Hendrik Meijer aangeplant in 1947- 1948. Ze staan er dus al een poos, hoewel er dagelijks duizenden auto's langsrijden. Enkele zijn gesneuveld door grondroeringen. *Juglans nigra* kan wel drie- tot vierhonderd jaar oud worden.'

Mauritz sluit af: 'Ik heb tijdens mijn werk in Hilversum nog nooit een schadeclaim binnengekomen, ondanks het aanzienlijke formaat van de noten. Ze zullen echter nooit echt schade aan autolak of ruiten veroorzaken, omdat ze in een bolster zitten. Bestuurders zullen hoogstens even schrikken als er eentje op de ruit valt, te vergelijken met wanneer er in het buitengebied een eikel op je voorruit valt.' Hij mompelt nuchter: 'Ach, wat dat betreft, geldt: een mens lijdt dikwijls het meest door het lijden dat hij vreest, maar wat nooit op komt dagen. *Juglans nigra* kan dus prima in de openbare ruimte toegepast worden. Vanwege zijn lichtdoorlatende kroon kan onderbeplanting ook goed onder de boom gedijen. Het is een *jopper* die veel te weinig toegepast wordt. Dus, boombeheerders en boomkwekers, trekken jullie je deze laatste opmerking maar eens flink aan!'



Archieffoto uit 1993 van de gemeente Hilversum: de *Juglans nigra* vol in blad. Foto: Jan Schuilenburg (groenbeheer gemeente Hilversum).



Be social

Scan of ga naar:

www.Boomzorg.nl/artikel.asp?id=19-7416